

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

מועד קטן יא

עניין: אמר לי אדא ציידא

בניהו

דף י"א. כוורא תחלי וחלצא ליטעון גופא ולא לטעון פוריא. ג"ל כס"ד כוורא הוא דג כמו לתורה שבכתב שהיא שבעה הפדים כמ"ש רז"ל ע"פ חלצה עמודיה שבעה כי פסוק ויהי בנסוע הארון ספר צפ"ע ודג מהפירו שבעה, ותחלי משנה לשון התחלה כי היא התחלת תורה שבע"פ חלצא גמרא שבה האדם ימלא טוב טעם ודעה לר"ת, לטעון גופא שילכו מחיל א חיל ממדרש למדרש גם בזילות, ולא לטעון פוריה לישן על מטתו לנוח ולבטל מלימוד. ומ"ש מיא ולא שכרא, פירוש למוד בנחת שהוא לימוד של אי שנוחין זל"ז בהלכה כמים שמרין הלמא ולא שכרא לימוד של בני צבל שמנגחין זל"ז בהלכה שמבלבלין המוח כמו שבר שמבלבל המוח. וחזר ואמר שכרא ולא חמרא, כלומר אם לא זכית לעלות לא"י ללמוד משם לא חתה צבל שהלימוד שלהם הוא מלחמה זע"ז, עכ"ז השתדל ללמוד מן רב שהוא לדיק שנמשל לחמר, וזהו שכרא שהוא יולא מן התמרים ולא חמרא שהוא תסקה היולא מן ענבים שימלא בהם חמוצים, כן המלמד מעשיו חמוצים, או הוא כמו גפן אשר יתהפך לנגף צ"מ :

בן יהוידע

וענין הד', כוורא ותחלי וחלצא מיא ולא שכרא, גם זה אמרו בשביל החלצה, לרמוז בו על התורה כאשר אמרנו. וגודע כי שם חלצא ידק יותר על תורה שבכתב, לכך אוכלין חלב בשבועות שניתנה בו תורה שבכתב, ואחר לימוד תורה שבכתב ראוי ללמוד תורה שבע"פ מרב אחר, אך יש חכם בחלק הפשט ואינו חריף ומפולפל, וחלק הפשט יתכנה בשם מים, דארז"ל הוי כל למא לכו למים ואין מים אלא תורה, והיינו חלק הפשט נח הלימוד שלו על לב האדם שיוכל להשיגו, משא"כ הפלפול קשה לימודו והשגתו, ולכן חלק הפשט דומה למים, אך חלק הפלפול דומה לשכר, כי השכר הוא חריף מאד, כן הפלפול עניינו הוא חריפות גדולה וחזקה, והאדם תחלת לימודו בתורה שבע"פ נרדף. להיות בחלק הפשט, ואחר שיתחכם בזה אז יעסוק בחלק הפלפול, שאם הוא עוסק תחלת לימודו בחלק הפלפול, קשה עליו הלימוד, שאין לו מוח חזק לסבלו ולהשיגו, אך אחר שיתחכם ויתפקח בחלק הפשט, יוכל להשיג חלק הפלפול. ולכן אמר חלצא הוא תורה שבכתב, תשמה אחריה מיא, שהוא חלק הפשט הדומה למים, ולא שכרא שהוא חלק הפלפול שהוא חריף. וחזר ואמר שכרא ולא חמרא, כלומר אם לא נמלא לאדם רב שהוא פשטני, אלא רב חריף ומפולפל, שאז מוכרח ללמוד ממנו בדרך הפלפול, אה"ן יעשה כן יותר טוב מהיות צבל, כיון דלא נמלא לו אוחו הדרך, עכ"ז ילמוד דרך הפלפול שהוא שכרא, ולא ילמוד דרך הסוד הנקרא בשם י"ן, כי יין עולה מספר סוד, והיינו כי בודאי אחר שלמד תורה שבכתב שהוא חלצא, ויבא ללמוד תורה שבע"פ לא יהיה תחלת לימודו בחלק הסוד, דהוא מכונה בשם חמרא, דאין אדם ראוי ללמוד בחלק הסוד קודם שילמוד בחלק הנגלה, ולכן אם לא נמלא רב פשטני שלימודו מכונה בשם מיא, כי אם רק רב חריף ומפולפל – שלימודו מכונה בשם שכרא, ילמוד מזה הרב המפולפל כיון שהלימוד הוא בנגלה, ולא ילך ללמוד מן רב שהוא עוסק בחלק הסוד המכונה בשם חמרא, דאך האדם ילמוד בחלק הסוד קודם שלמד בחלק הנגלה כלל, ונמלא רב לא קאמר לכל הני מילי בעבור פשטות הדברים, אלא בעבור שרמו בהם רמזים גדולים בעניני תורה :

